

ASPECTE ALE INSTAURĂRII PUTERII COMUNISTE ÎN ROMÂNIA. ROLUL FRONTULUI PLUGARILOR ÎN JUDEȚUL MUREȘ (1944 – 1947)

Impunându-și hegemonia asupra României, după lovitura de stat de la 23 august 1944, URSS a dirijat procesul de instaurare a puterii comuniste și de sovietizare a țării. Acest proces s-a desfășurat treptat, în condițiile în care Partidul Comunist Român, fiind prea mic și lipsit de popularitate, a fost nevoit să apeleze la strategia coalițiilor, la “tovarășii de drum”. Conform tipologiei lui Setton-Watson, după etapa coaliției reale a Blocului Național Democrat (incluzând PCR, PNT, PNL, PSD), PCR a trecut la organizarea unei coaliții fictive, instrumentată de comuniști, pentru a atrage o parte cât mai mare a societății în jurul unui program reformist-burghez înșelător, care evita retorica revoluției socialiste. Coaliția fictivă procomunistă reunea PCR, PSD, Frontul Plugarilor, PNL - Tătărescu, PNT - A. Alexandrescu, Uniunea Patrioților, Uniunea Populară Maghiară - concentrate în cadrul sau în jurul Frontului Național Democrat (creat în octombrie 1944), al guvernului Groza (impus de Vișinski la 6 martie 1945), al Blocului Partidelor Democratice (creat în mai 1946)¹. “Tovarăș de drum” al comuniștilor, primul-ministru dr. Petru Groza (un vechi politician burghez ardelean, bogat, abil și ambițios) a urmărit acapararea puterii pentru Frontul Plugarilor, nu pentru PCR. În acest scop, el s-a angajat într-un program de colaborare cu PCR, de obediență față de URSS (din rațiuni de stat, nu ideologice), de reformă agrară, de acordare a unor drepturi foarte largi minorității maghiare (pentru a-și crea argumente suplimentare în scopul menținerii Transilvaniei la statul român). Petru Groza va fi însă depășit de procesul de sovietizare, ajungând o simplă marionetă a PCR².

Aceste fenomene s-au reflectat într-un mod specific în județul Mureș, în condițiile complexe ale unei realități multietnice marcate de efectele ocupației horthiste (1940-1944) asupra Transilvaniei de Nord. Acest studiu își propune să reconstituie aspecte ale activității Frontului Plugarilor în județul Mureș, pe baza rapoartelor secrete ale Comitetului Județean PCR Mureș (valorificate acum pentru prima dată ca izvoare istorice) și a presei locale.

După eliberarea Tg. Mureșului de sub ocupația horthistă, la 28 septembrie 1944, de către Armata Română (gen. Dumitrache) în colaborare cu cea sovietică, statul român și-a restaurat propria administrație, națională și democratică³. Guvernul Sănătescu l-a numit în funcția de prefect al județului Mureș pe profesorul Ioan Bozdog, vechi lider al

¹ Keith Hitchins, *România 1866-1947*, București, 1996, p. 533-581; Hugh Setton-Watson, *The East-European Revolution*, London, 1961, p. 169-170; Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997, p. 453-483; Ghiță Ionescu, *Comunismul în România*, București, p. 111-177.

² Joseph Rotschild, *Întoarcerea la diversitate. Istoria politică a Europei Centrale și de Est după al Doilea Război Mondial*, București, 1998, p. 158-168; Adrian Cioroianu, *Dr. Petru Groza, prototipul de succes al tovarășului de drum*, în *Dosarele istoriei*, an III, nr. 2 (18), 1998, p. 28-34.

³ Grigore Ploșteanu, Lazăr Lădăriu, Vasile T. Suci, *Epopeea de pe Mureș*, Tg. Mureș, 1985, p. 194-228.

PNȚ local⁴. Această evoluție firească a fost întreruptă brutal de Stalin, care a impus o administrație militară sovietică asupra Transilvaniei de Nord eliberate (noiembrie 1944 - martie 1945) pentru a face presiuni în vederea instaurării puterii procomuniste la nivel local și central⁵. Prin urmare, FND a început să acapareze puterea locală, în noiembrie 1944 fiind numit ca prefect al județului Mureș medicul Victor Groza, unul dintre frații lui Petru Groza (care era atunci vice-prim-ministru în al doilea guvern Sănătescu și apoi în guvernul Rădescu). Victor Groza (1889-1969) era un intelectual român ardelean de o solidă formație europeană, a absolvit Facultatea de Medicină din Viena, a urmat studii postuniversitare la Oxford (unde a și conferențiat), a fost medic la Tg.-Mureș și inspector sanitar general pe Transilvania⁶. El a fost prefect al județului Mureș (noiembrie 1944 - septembrie 1945) atât în perioada administrației militare sovietice, cât și după revenirea administrației românești asupra Transilvaniei de Nord (la 9 martie 1945), în timpul guvernului condus de fratele său, dr. Petru Groza⁷.

Noul prefect a trecut la organizarea Frontului Plugarilor care, deși creat în zona Hunedoarei încă din 1933, nu reușise să-și constituie nici o organizație în epoca interbelică în județul Mureș (unde electoratul se orientase spre PNȚ, PNL și Partidul Maghiar). Au fost înființate organizații ale Frontului Plugarilor mai întâi în orașul Reghin, în frunte cu avocatul Anton Mera (la 15 noiembrie 1944), apoi în satul Jabenita (la 16 noiembrie) în frunte cu țăranul Iacob Ichim, participant la Marea Unire din 1918, apoi la Tg.-Mureș. La 20 decembrie 1944 s-a constituit organizația județeană Mureș a Frontului Plugarilor, în frunte cu prefectul Victor Groza, sediul Comitetului Județean fiind situat în centrul orașului Tg. Mureș, în Piața "Stalin" (fostă "Regele Ferdinand"), nr. 68⁸. Din conducerea Frontului Plugarilor Mureș făceau parte (în primele luni ale anului 1945): Alexandru Olteanu (vice-președinte), Nicolae Olteanu (secretar general), preotul David Lazăr, Sava Cerceanu, Avram Pașca (organizatori pe teren). Întrucât forța Frontului Plugarilor Mureș era dată în principal de organizațiile din zona Reghinului, Anton Mera (devenit primar al orașului Reghin din noiembrie 1944) și Ichim Iacob aveau o influență deosebită⁹.

Începând din 4 ianuarie 1945, Frontul Plugarilor Mureș a publicat ziarul săptămânal propriu *Înfrățirea*, condus de Francisc Păcurariu (redactor responsabil), Traian Dragoș (administrator), Remus Pop, Iacob Pop, Constantin Câmpeanu¹⁰. *Înfrățirea* a fost singurul ziar politic românesc care a apărut la Tg.-Mureș în perioada 1945 – iunie 1946, făcând propagandă pentru Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, FND, pentru Guvernul Groza, pentru armonia interetnică. Din 21 iunie 1946, ziarul își va schimba numele în *Ardealul Nou*, fiind menit să facă propagandă electorală în

⁴ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Mureș, fond nr. 48, Prefectura Județului Mureș, dos. 1, f. 15,34,78.

⁵ Florin Constantiniu, *op. cit.*, p.460-480.

⁶ Jaqueline Enache, *Familia lui Petru Groza*, în *Dosarele istoriei*, an III, nr.2 (18),1998, p. 5.

⁷ Simion Costea, *Aspecte privind instaurarea puterii comuniste în județul Mureș (1944-1946)*. *Cazul orașului Reghin*, în *Reghinul cultural. Studii și articole* (coord. Gr. Ploșteanu, Marin Șara), vol. IV, Reghin 1999, p. 170-177.

⁸ *Înfrățirea*, an I, nr. 1, 4 ianuarie 1945, p. 4.

⁹ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Mureș, fond Comitetul Județean de Partid Mureș (PCR), dos. 2, f. 96.

¹⁰ *Ibidem*; *Înfrățirea*, an I, nr.1, 4 ianuarie 1945, p. 1.

favoarea BPD¹¹. Având un discurs centrat pe ideea de reformă agrară și de atragere a etnicilor români spre funcții în puterea locală, făcând apel la nevoia de pământ a plugarilor săraci și la sentimentul național românesc, Frontul Plugarilor Mureș a cunoscut o dezvoltare considerabilă. Până în iunie 1945, Frontul Plugarilor Mureș a atras 19.458 membri, și-a creat organizații în 141 de comune (din cele 248 comune câte avea județul), a impus 108 primari români și a acaparat puterea locală în majoritatea satelor românești din județ¹².

Frontul Plugarilor Mureș a ajuns la o alianță foarte strânsă cu organizația județeană a Uniunii Patrioților, creată în Tg.-Mureș la 2 ianuarie 1945 de intelectuali români, în frunte cu dr. Remus Pop (președinte), Ioan Dredețeanu (secretar I) și Constantin Câmpeanu (secretar II). Uniunea Patrioților Mureș avea 700 membri în iunie 1945 și colabora cu Frontul Plugarilor Mureș la editarea ziarului *Înfrățirea*¹³. Prin urmare, Frontul Plugarilor Mureș și Uniunea Patrioților Mureș s-au manifestat ca forțe politice individualizate în 1945, care au refuzat să se subordoneze organizației județene a PCR. PCR Mureș nu a reușit să înfiltreze Frontul Plugarilor Mureș cu activiști comuniști, din cauză că nu dispunea de cadre de etnie română.

Într-adevăr, PCR Mureș avea o organizație mică (cu doar 300 membri în mai 1945), dominată de oameni fără studii, de etnie maghiară sau evrei maghiari, Comitetul Județean fiind condus de Löbl Marton, Csányi Károly, Schussler Károly, Fuchs Simion, Sóos Joska etc¹⁴. În schimb, activiștii PCR au putut să înfiltreze masiv Uniunea Populară Maghiară, acaparându-i conducerea. PCR a instrumentat Uniunea Populară Maghiară (fosta Madosz) ca partid etnic unic al minorității maghiare, care a ajuns la 36000 membri în iunie 1945 și a acaparat puterea în majoritatea satelor ungurești din județ¹⁵. În consecință, s-a ajuns la o strânsă alianță între organizațiile județene ale PCR și Uniunii Populare Maghiare, care au intrat în competiție pentru puterea locală cu organizațiile județene ale Frontului Plugarilor și Uniunii Patrioților.

Liderii PCR Mureș raportau că Frontul Plugarilor Mureș și Uniunea Patrioților Mureș erau organizații etnice românești conduse de intelectuali, și “nu avem nici o influență politică asupra lor. Acesta este motivul că intelectualitatea românească din fruntea acestor organizații are linii separate și opuse intereselor politice generale din județ” ale PCR. PCR recunoștea că ostilitatea Frontului Plugarilor și Uniunii Patrioților era cauzată și de caracterul etnic maghiar covârșitor al PCR Mureș, de faptul că, într-adevăr, în ceea ce privește “cadrele românești”, “se simte foarte mult slăbiciunea partidului” comunist, de aceea va iniția “școli de agitație pentru tovarășii români”¹⁶.

Concret, prefectul județului Mureș, Victor Groza, a susținut intelectualitatea etnic-românească din Frontului Plugarilor și Uniunea Patrioților Mureș în competiția pentru puterea locală cu etnicii maghiari din PCR și Madosz. El l-a numit pe Anton Mera ca primar al Reghinului în numele FND, dar fără consultări în coaliție și fără

¹¹ *Ardealul Nou*, an I, nr.1, 21 iunie 1946, p. 1.

¹² Arhivele Naționale, Direcția Județeană Mureș, fond Comitetul Județean de Partid Mureș (PCR), dos. 2, f. 94-95, dos.15, f. 34.

¹³ *Ibidem*, dos.2, f. 94-96, *Înfrățirea*, an I, nr. 3, 21 ianuarie 1945, p. 3.

¹⁴ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Mureș, fond Comitetul Județean de Partid Mureș (PCR), dos.2, f. 102 și dos. 15, f. 39.

¹⁵ *Ibidem*, dos.2, f. 96.

¹⁶ *Ibidem*, f. 69-70.

consimțământul PCR. PCR Mureș a început o campanie împotriva prefectului Victor Groza și a primarului Anton Mera, obținând de la premierul Petru Groza înlocuirea propriului frate cu un nou prefect, etnic maghiar, propus de Regionala PCR Cluj.

Frontul Plugarilor și Uniunea Patrioților Mureș au trecut la contraatac împotriva noului prefect comunist, susținând că acesta a fost propus de Uniunea Populară Maghiară. Liderii Frontului Plugarilor și Uniunii Patrioților Mureș, în frunte cu însuși fratele premierului Groza, susțineau numirea în funcția de prefect a lui Anton Mera, afirmând că “numai ei pot susține interesele guvernului Groza”. În acest sens, Frontul Plugarilor și Uniunea Patrioților Mureș făceau agitație în rândurile populației românești, frustrate și nemulțumite, susținând că românii erau sacrificați și nedreptățiți prin înființarea Universității Maghiare „Bolyai”, prin repartizarea școlilor, prin înlăturarea de la puterea locală. Cele două organizații județene afirmau că numai prin numirea lui Anton Mera în funcția de prefect se pot liniști spiritele în satele românești nemulțumite¹⁷.

La ședința FND Mureș din septembrie 1945, PCR a criticat vehement Frontul Plugarilor și Uniunea Patrioților, care “întreprind acțiuni pe linii naționale fără o prealabilă dezbateră înaintea FND-ului, cauzând o rupere politică în sânul FND”. Acest conflict deschis a fost tranșat în octombrie 1945, prin numirea lui Anton Mera (primarul Reghinului, FP) în funcția de prefect al județului Mureș, în ciuda opoziției vehemente a PCR. Pus în fața faptului împlinit, secretarul Comitetului Județean PCR Mureș, Csányi Károly, s-a văzut obligat să declare oficial suportul politic al PCR pentru noul prefect, după care cei doi s-au deplasat împreună la București. Tensiunile și suspiciunile reciproce nu s-au stins însă. Noul prefect Anton Mera l-a numit pe Alexandru Negrea (Frontul Plugarilor) în locul său, în funcția de primar al Reghinului (octombrie 1945)¹⁸.

Până în aprilie 1946, PCR Mureș a continuat, să denunțe cu vehemență Frontul Plugarilor Mureș care, în frunte cu prefectul Anton Mera, “deși face agitațiuni la sate” pentru susținerea guvernului Groza, nu urmărea atragerea populației spre PCR și “nu împiedică acțiunile dăunătoare ale partidelor reacționare” (PNT-PNL). PCR îl acuza și pe liderul Frontului Plugarilor Mureș, Victor Groza, etichetat drept “un idealist condus de multe ori de nas de elementele șovine și reacționare”. PCR sugera deci că fratele premierului Groza era folosit în Frontului Plugarilor Mureș ca element decorativ, fiind influențat de politicieni “burghezi” naționaliști-români (ca Anton Mera) ce luau în realitate deciziile. Prin comparație, PCR Mureș lăuda activitatea Uniunii Populare Maghiare, “unde activează mulți comuniști” și care “preia linia politică dictată de partidul” comunist, deși recunoștea că aceasta era condusă de mulți naționaliști maghiari¹⁹.

Conflictul (motivată etnic) din cadrul coaliției de guvernământ pentru puterea locală în județul Mureș, în care fratele premierului Groza a ajuns în dispută cu comuniștii, s-a adăugat dușmăniei personale dintre însuși premierul Groza și prim-secretarul PCR Hunedoara, precum și altor diferende din teritoriu, provocând efecte la nivelul conducerii centrale a FND. Pentru prima dată, dr. Petru Groza a criticat deschis modul în care comuniștii sabotau Frontul Plugarilor în teritoriu, precum și conclucrarea aproape inexistentă din cadrul coaliției, situație care a transformat FND într-o “simplă

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, f. 79.

¹⁹ *Ibidem*, dos. 15, f. 39.

formalitate”. Într-o ședință memorabilă a Consiliului FND, la 10 noiembrie 1945, premierul Groza a intrat într-o dispută verbală cu comunistul de etnie maghiară Vasile Luca (Lukács László), care era secretarul general al FND pe țară, arătându-i că PCR și PSD aveau o audiență mult mai redusă în societate față de Frontul Plugarilor. Prin urmare, Ivan Susaikov (locuitor de președinte al Comisiei Aliate de Control la București) a observat premisele unei posibile sciziuni între Petru Groza și comuniști, și a raportat acest fenomen la Moscova. Însă, premierul Groza va rămâne totuși obedient până la sfârșit²⁰.

Începând din aprilie 1946, PCR Mureș a reușit să infiltreze sistematic Frontul Plugarilor Mureș cu activiști comuniști de etnie română, sub pretextul unui “ajutor tovarășesc”. Chiar în aprilie 1946, PCR a infiltrat Frontul Plugarilor Mureș cu 5 activiști, între care “tovarășul” Eugen Man, vechi comunist ilegalist de etnie română din Reghin. El a ajuns secretar general al Frontului Plugarilor Mureș și președinte al BPD Mureș. Prin urmare, și Frontul Plugarilor Mureș, și prefectul Anton Mera au devenit tot mai obedienți față de PCR²¹.

Tot în 1946, ca președinte al organizației județene Mureș a Frontului Plugarilor a fost promovat plugarul Iacob Ichim din Jabeșița, pentru a-l face cunoscut electoratului ca exponent al “plugărimii” care să candideze la alegerile din noiembrie 1946. Puterea reală de decizie o dețineau însă prefectul Anton Mera, secretarul general Eugen Man, Victor Groza (șeful Arlus și al Sindicatului Medicilor), Al. Negrea (primarul Reghinului). Acest staff al Frontului Plugarilor Mureș a vizitat în iunie 1946 localitățile Reghin, Hodac, Șard, Morești, Nazna, Glodeni, Deda, Rușii Munți, Toplița, Ibănești, căutând să atragă electoratul românesc²².

Pregătindu-se pentru alegerile din 19 noiembrie 1946, Frontul Plugarilor a trecut la o serie de reorganizări. După modelul creării Regionalei Mureș a PCR (condusă de Alexandru Moghioroș), pentru o mai bună coordonare în BPD, în august 1946 s-a organizat Regionala Mureș a Frontului Plugarilor, cuprinzând aceleași patru județe (Mureș, Odorhei, Ciuc și Trei Scaune), având în frunte, ca secretar, pe Victor Ardeleanu, membru al CC al Frontului Plugarilor (om din afara județului Mureș)²³.

În organizația Reghin a Frontului Plugarilor, cea mai puternică dintre organizațiile locale ale Frontului Plugarilor din județul Mureș, s-a produs o importantă reorganizare, la 29 august 1946. În clădirea Primăriei Reghin a avut loc o adunare a Frontului Plugarilor sub conducerea prefectului Anton Mera și a președintelui organizației județene a Frontului Plugarilor, Iacob Ichim, la care a fost ales noul Comitet al FP Reghin, format din: președinte Alexandru Negrea (primarul Reghinului), vice-președinți Ilie Șandru și Vasile Covaci, secretar dr. Vasile Brezeanu, casier Alexandru Hagiu, membri: dr. Augustin Cărăianu, inginer Carol Frâncu, Dumitru Frățeanu, I. Chioreanu, N. Cengher, Gh. Hintea, Al. Crișan, I. Moica, Victor Boroși, Ion Flueraș²⁴. La 14 octombrie 1946, la Reghin a avut loc “sărbătorirea unui an de administrație

²⁰ A. Cioroianu, *op. cit.*, p. 32-33.

²¹ Arhivele Naționale Mureș, Direcția Județeană Mureș, fond Comitetul Județean de Partid Mureș (P.C.R.), dos. 15, f. 27-28, 34.

²² *Ardealul Nou*, I, nr. 4, 2 iulie 1946, p. 1.

²³ *Ibidem*, I, nr. 16, 13 august 1946 p. 3.

²⁴ *Ibidem*, I, nr. 23, 6 septembrie 1946, p. 3.

democratică”, de când Anton Mera a trecut din funcția de primar al orașului Reghin în cea de prefect al județului Mureș, numind în locul său ca primar al Reghinului pe Alexandru Negrea. La banchetul organizat la Restaurantul “Simion Sălăgean” din Reghin, au ținut discursuri: Iosefovici (din partea vechiului Comitet FP), Eugen Man (șeful BPD județean), dr. Bratu (președintele Tribunalului Tg.-Mureș), Botezan, Câmpeanu, Țina (Sindicatul Unite), Șimon Alexandru (din partea meseriașilor), Sava Cerceanu (președintele Comisiei de Reformă Agrară a plășii Reghin), Baciș Șică (plugar din zonă)²⁵.

În perioada campaniei electorale din toamna anului 1946 au avut loc “Congrese” ale organizațiilor județene ale Frontului Plugarilor în toate cele patru județe ale Regionalei Mureș a Frontului Plugarilor. “Congresul Frontului Plugarilor din județul Mureș” s-a desfășurat în sala mare a Palatului Culturii din Tg.-Mureș, la 10 noiembrie 1946, și a început cu intonarea “Imnului Regal”. Au luat cuvântul: A. Mera (prefect), E. Man (președintele BPD), dr. V. Groza, preotul David Lazăr (exprimând sprijinul Bisericii Ortodoxe pentru regim), Al. Negrea (primarul Reghinului), Valeria Pop (plugăriță, în numele femeilor), prof. Romeo Dăscălescu (candidat PCR), Ardeleanu (secretarul Regionalei Mureș a Frontului Plugarilor) și cei doi candidați ai Frontului Plugarilor în județul Mureș: Iacob Ichim (din Jabeșița) și Ioviță Dumbravă (din județul Hunedoara). Spectaculos a fost discursul medicului Eugen Nicoară din Reghin, “un cunoscut fruntaș brătienist”, care a declarat că părăsește partidele istorice și susține guvernul Groza²⁶.

La Sfântu Gheorghe, în 8 septembrie 1946, s-a desfășurat “Primul Congres al Frontului Plugarilor din județul Trei Scaune”. Au ținut discursuri 2 miniștri (ai Frontului Plugarilor) din guvernul Groza, anume Romulus Zăroni (ministrul Agriculturii) și Stanciu Stoian (secretar general adjunct al Frontului Plugarilor pe țară), secretarul regionalei Frontului Plugarilor Mureș, Ardeleanu, și liderii locali: protopopul ortodox Rafiroiu, Hagiu (exponent al “plugarilor români”), Ilie Butuza (exponent al “tineretului plugăresc”), Veronica Țugui (exponentă a “femeilor organizate în Frontul Plugarilor”), Todor Alexandru (aducând salutul UPM), inginerul Mătieș (șeful Camerei de Agricultură a județului). Mesajul electoral al “Congresului” Frontului Plugarilor, subliniat și de Stanciu Stoian, era unul “burghez”, declarând că Frontul Plugarilor susține proprietatea privată, țărănească, Biserica și Monarhia Constituțională²⁷. În realitate, regele Mihai I va fi înlăturat la 30 decembrie 1947, iar proprietatea țărănească va fi cooperativizată.

Câteva zile mai târziu, în 15 septembrie 1946, la Gheorgheni s-a desfășurat “Primul Congres al Frontului Plugarilor din județul Ciuc”. Au luat cuvântul: Romulus Zăroni (ministrul Agriculturii), Miron Belea (secretar general al Frontului Plugarilor pe țară), Ardeleanu (secretarul Regionalei Mureș a Frontului Plugarilor), Goanță (BPD), Bochiș (PCR), Căpântal (din partea “plugarilor”), Veronica Țugui (din partea “femeilor organizate în Frontul Plugarilor”), Tamas (UPM)²⁸.

Frontul Plugarilor era în 1946 una dintre cele mai puternice organizații românești din județul Odorhei, atrăgând mulți intelectuali români. A fost organizat de Iosif Ștefu

²⁵ *Ibidem*, I, nr. 35, 19 octombrie 1946, p. 3.

²⁶ *Ibidem*, I, nr. 42, 12 noiembrie 1946, p. 2.

²⁷ *Ibidem*, I, nr. 26, 17 septembrie 1946, p. 4.

²⁸ *Ibidem*, I, nr. 28, 24 septembrie 1946, p. 4.

(președintele organizației județene Odorhei), iar între fruntașii săi era Simon Pavel, secretarul organizației, român ce fusese condamnat la moarte de horthyști în 1940, care în noiembrie 1946 a candidat la alegeri, alături de candidatul PNL - Tătărescu, Ioan Picu Băncilă²⁹.

La alegerile din 1946, în județele din Transilvania puterea procomunistă a depus două liste de candidați, una a Blocului Partidelor Democratice, care se adresa electoratului românesc, și cealaltă a Uniunii Populare Maghiare, menită să atragă electoratul maghiar. În fruntea listei BPD din județul Mureș au fost plasați doi candidați ai Frontului Plugarilor, care pozau ca exponenți ai țărănimii române: Iacob Ichim (om al locului), pe poziția numărul 1, și Ioviță Dumbravă (pe poziția numărul 3), un vechi activist al Frontului Plugarilor din județul Hunedoara numit de la “centru”, om necunoscut până atunci de populația mureșeană. Pe lista BPD mai figurau: Victor Maior (liderul județean al PNL-Tătărescu pe poziția 2), dr. Ion Mitrea (de la Partidul Național-Popular, om străin de județ, pe poziția 4), Romeo Dăscălescu (profesor român venit din Reșița, nou intrat în conducerea locală a PCR), Moșoiu Angela (PNL - Tătărescu – avocat din București), Silviu Bot (liderul local al PSD)³⁰.

În conformitate cu Platforma-Program a BPD, presa progubernamentală mureșeană promova un discurs reformist-burghez, insistând asupra menținerii proprietății private și a monarhiei constituționale, a democratizării reale și a recunoașterii revenirii Transilvaniei la România, denunțând vechea clasă politică interbelică drept coruptă și reacționară³¹. În replică, forțele democratice tradiționale, prin exponenții lor locali Ioan Bozdog (PNT), Emil Dandea (PNL) și protopopul greco-catolic Alexandru Todea din Reghin (viitorul mitropolit-cardinal) demascau scopurile reale ale coaliției procomuniste de sovietizare a țării³². Întrucât impactul acestui mesaj în societate era considerabil iar popularitatea partidelor istorice era mult mai mare decât a BPD, însuși premierul Groza (liderul Frontului Plugarilor) a venit la Târgu Mureș pentru a le combate. În discursul său la adunarea electorală din 20 octombrie 1946, primul ministru dr. Petru Groza a subliniat că Ardealul aparținea României și era nevoie de armonie interetnică, a susținut că guvernul său nu era în conflict cu regele Mihai, că nu era împotriva religiei și nu va înființa kolhozuri. Apoi el a luat cuvântul în limba maghiară, făcând apel la o bună înțelegere româno-maghiară, în condițiile respectării granițelor. Manifestarea a fost concepută ca o „sărbătoare a plugărimii mureșene” și a reconcilierii româno-maghiare, desfășurată de „ziua prieteniei româno-sovietice”³³. Pentru a fi mai convingător, liderul Frontului Plugarilor a împărțit personal titluri de proprietate provenind din reforma agrară decretată în martie 1945, o tactică propagandistică perfidă care va fi aplicată de toți candidații BPD³⁴.

Cu toate acestea, la alegerile din 19 noiembrie 1946, electoratul mureșean a votat masiv pentru partidele istorice. Comuniștii locali au falsificat alegerile și în județul Mureș, trimițând în parlament patru deputați BPD și trei deputați UPM, în timp ce

²⁹ *Ibidem*, I, nr. 45, 16 noiembrie 1946, p. 2.

³⁰ *Ibidem*, p. 4.

³¹ *Ibidem*, I, nr. 36, 22 octombrie 1946, p. 3-4.

³² Arhivele Naționale, Direcția Județeană Mureș, fond Comitetul Județean de Partid Mureș (P.C.R.), dos. 15 f. 101-106.

³³ *Ardealul Nou*, I, nr. 37, 26 octombrie 1946, p. 1-4.

³⁴ *Ibidem*.

partidele istorice nu au avut nici un deputat. Dintre deputații BPD din județul Mureș, doi aparțineau Frontului Plugarilor, Iacob Ichim și Ioviță Dumbravă, unul aparținea PNL-Tătărescu (Victor Maior) și unul Partidului Național Popular (Ion Mitrea)³⁵. Acest Parlament va aproba politica de sovietizare a României.

În concluzie, Frontul Plugarilor a atras în județul Mureș, spre coaliția procomunistă, o parte a populației românești printr-un mesaj social și național, contribuind la instaurarea puterii comuniste în România.

SIMION COSTEA

**ASPECTS CONCERNING THE COMING TO POWER OF THE COMMUNIST RULE IN
ROMANIA. THE ROLE OF THE PLOUGHMEN'S FRONT ON THE COUNTY OF MUREȘ
(1944-1947)**

(SUMMARY)

The (local) organization for the county of Mureș of the Ploughmen's Front, run by Victor Groza (brother of the Prime Minister Petru Groza), led a policy that promoted „bourgeois“ reforms and specific ethnic Romanian interests, getting into a tough competition for power with the local organization of the Romanian Communist Party and of the Popular Hungarian Union (which both promoted the interests of the Hungarian minority).

But, while getting ready for the elections, that were to take place in November 1946, the Romanian Communist Party infiltrated the local organization of the Ploughmen's Front with members of it's own organization, turning it into an obedient criptocommunist organization.

³⁵ *Ardealul Nou*, I, nr. 50, 23 noiembrie 1946, f. 1.